XXIV. évfolyam. 50. szám. Csütörtök 1892. márczius 10.

Előfizetési árak
helyben, vagy postán küldve:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . 5 » — »
Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egy hóra . . . 1 » — »
Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Nagy-uj-utcza 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, és a kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utcza 1702. sz. alatt.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL.

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmü s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdij minden külön beigtatásért 30 kr.

Hirdetést vagy reclámot magában foglaló ujdonság sora 50 kr.

Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 krajczár.

Hirdetések fölvétetnek a szerkesztőségben és kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utcza 1702. sz. a.)

Kéziratok nem adatnak vissza.

A függetlenségi párt felirati javaslata.

A függetlenségi és 48-as párt felirati javaslata, melyet E ö t v ö s Károly szerkesztett és nyujtott be a képviselőházhoz, tömör kivonatban igy hangzik:

A javaslat bevezetésében utal arra, hogy a mult országgyülés váratlan feloszlatása által keltett aggodalmakat még a jelen országgyülés gyors összehivása sem oszlathatta el. Indokul hozza fel, hogy ez idő szerint az országnak költségvetési törvény nélkül hosszabb időn, majd féléven át való kormányzása kikerülhetetlen.

Az alkotmánynak egyik legfőbb biztositékát a költségvetési jog képezi s mert a nemzet törvényhozási képviselete e fontos jogának gondos és szabad gyakorlásában korlátozva lőn, az alkotmányosság lényege sulyosan megsértetett.

Nagy okok és sulyos bonyodalmak néha szükségessé teszik az országgyülés feloszlatását, de ilyeneket felhozni a kormány sem volt képes. Az országgyülésnek váratlan és indokolatlan feloszlatása, a választásoknak kedvezőtlen időben erőszakolt gyorsasággal való megejtése s a nagy mértékben és megtorlatlanul gyakorolt választási visszaélések miatt ez országgyülés összes képviselőiben a valódi nemzeti akarat szeplőtlen nyilvánulása nem ismerhető el.

Kijelenti a javaslat, hogy az 1867-ki rendezkedésről s annak helyességéről más meggyőződést táplál, mint a trónbeszéd. Ez a rendezkedés oly szoros államjogi viszonyt alkot egyrészről Magyarország, másrészről az osztrák örökös országok és tartományok közt, mely ugy az 1848-iki, mint a régebbi alkotmányos törvényekkel ellenkezik s sem a nemzet érdekében, sem a trón biztosságára nézve nem szükséges és nem czélszerü.

Hangsulyozza ezután a felirat a perszonál-uniót s az osztrák tartományokkal való szövetséget, de nem tartja szükségesnek a mi állami függetlenségünk feláldozását bizonyos közös államjogi intézményekért. Nemzetünk szabad fejlődésének érdeke, de egyuttal elévülhetlen örök joga is az, mikor az 1867-ik évi rendezkedések gyökeres átalakitását, a közös kormányzatnak, a delegáczió rendszerének s a közös hadseregnek megszüntetését óhajtja s önálló hadsereg szervezését kivánja. A nemzeti önérzet és a hazafi-hüség Európa minden müvelt államának hadseregét lelkesiti, csak a közös hadseregbe osztott magyar ifjuság van arra kényszeritve, hogy nemzeti önérzetét és honfi-hüségét elfojtva, idegen jelvények s idegen nyelvü vezénylet alatt pusztán gépiesen teljesitse hazája és királya iránti nagy kötelességét. Az utolsó félszázad alatt gyakran elhagyta a szerencse a közös hadsereget, minek oka a nemzeti önérzetnek s honfi-hüségnek a közös hadseregből való tényleges kizárása. E bajnak egyedüli orvosszere az önálló magyar nemzeti hadsereg szervezése.

Elismeri a felirat a haladást, melyet Magyarország 1867 óta minden téren felmutathat, de amaz erős meggyőződésnek ad kifejezést, hogy a fejlődés még biztosabb, a haladás fokozottabb lett volna, ha 1867-ben államjogi önállóságunk csonkitatlan helyreállitásával hazánk összes anyagi és erkölcsi erői egyedül Magyarország jólétére használtattak volna fel. Ha volna magyar királyi udvartartás s a király az esztendő felét az ország fővárosában töltötte volna; ha önálló vámterület s önálló nemzeti jegybank biztositaná hazánknak a pénzügyi és közgazdasági eredményeket; ha saját iparunk által felszerelt önálló nemzeti hadsereg védné a trónt és az ország biztonságát s ha a törvényhozás és kormány feltétlenül és egyedül nemzeti érdekeinkre való tekintettel intézhette volna nemzetközi és külkereskedelmi ügyeinket, mindenesetre sokkal nagyobb volna a haladás, mint a mekkora valósággal.

Vitatja ezután a felirat, hogy a kor haladtával, a müveltségnek s az anyagi és szellemi szükségleteknek fokozódásával az állam belszerkezete s a törvényhozás feladata is változik, változniok kell tehát az államjogi és közjogi intézményeknek is. Állami belszervezetünk csak ugy tartható fenn, ha Magyarország részére is az egyéb önálló államokéhoz hasonló államjogi függetlenség biztosittatik. Hazánk nem maradhat tovább az 1867-iki rendezkedés szük keretei közt, mulhatlanul szükséges megnyitni azon erőforrásokat, melyek csak teljes államjogi függetlenség mellett buzoghatnak.

A szükséges átalakulásokkal a létező alapokat megrázkódtatni nem szabad és nem tanácsos, azért a függetlenségi és 48-as párt egyedül a király hozzájárulásával, alkotmányosan és törvényhozási uton óhajtja az ország államjogi teljes önállóságának helyreállitását.

Áttérve az országgyülés folyamán megoldandó kérdésekre, elsőnek emeli ki a felirat a törvényhozás rendezését. A főrendiház szerkezetét sok irányban át kell alakitani s szükséges, hogy ez átalakitásnál érvényesüljön a nemzet szabad választási joga.

A képviselőház szervezésében is jelentékeny javitások szükségesek. A választói jog mindenesetre nagy mértékben kiterjesztendő. A választási visszaélések lehető megszüntetése s a választások tisztaságának és szabadságának biztositása szigoru törvények által mellőzhetlen. A kötelező titkos szavazás elrendelendő. A képviselőválasztások feletti döntés, ha azok helyessége kétségbe vonatik, független biróságra bizassék. Czélszerü, sőt szükséges a választókerületek uj beosztása.

A közigazgatási reformra vonatkozólag a fölirat helyteleniti a kinevezési elvet. A tapasztalható hiányok okát nem a választási intézményben kell és lehet megtalálni, hanem abban, hogy sem megfelelő törvényeink nincsenek ez irányban, sem a megyei és községi választások tisztasága és szabadsága nincs eléggé biztositva. A főispáni intézmény mai alkatában részint káros, részint felesleges. A köztisztviselők jogviszonyai nincsenek szabályozva s ezek fizetése nem méltányos és nem megfelelő nagyságu.

A pártot a megyei, törvényhatósági és községi választások intézményéhez nem a százados kegyelet, hanem sokkal inkább szabadságaink fentartásának érdeke füzi. Oly állami szervezet, melyben a kormány hatalma a legkisebb község legkisebb ügyéig is kiterjed, elvégre elnyeli az összes polgári szabadságokat s kormányzati önkényuralommá alakul át.

Üdvözli a válaszfelirati javaslat a valuta rendezését, mint oly tényt is, hogy az aranyérték behozása s az államjegyek bevonása, vagy egyébkénti fedezése által a magyar nemzeti önálló jegybank felállitása ellen támasztható utolsó kifogást is elenyésztetvén, e jegybank kellő időben fel fog állittatni.

Az adókivetés és adókezelés egyszerüsitése s igazságos alapokra való fektetése tárgyában előterjesztendő törvényjavaslatokat a párt kész támogatni, de óhajtja a közterhek mérséklését s különösen a földadó megfelelő leszállitását s a kisiparost terhelő adók és illetékek tetemes csökkentését.

A közoktatás belső fejlesztését s szinvonalának emelését, ugy a néptanitók anyagi helyzetének javitását a párt helyesli.

Az egyház és állam teljesitik magasztos hivatásaikat kölcsönös érdekeik és jogkörük megóvása mellett békésen és összhangban. Helytelen azonban minden oly mozgalom, mely az államnak fenhatóságát s a minden körülmény közt hiven végrehajtandó törvény uralmát kétségbevonni törekszik. A vallásszabadságot törvénybe kell igtatni. Szükséges a házassági jognak a kötelező polgári házasságra való alapitása s ezzel kapcsolatban minden felekezet közt ugy a házasságra, mint az áttérésre, valamint az egyházak és hitközségek szervezésére és kormányzására nézve a teljes egyenjoguság megállapitása s a felekezetek önkormányzati jogának biztositása.

Reformokat tart a párt szükségesnek ugy az igazságügyi (bünvádi és polgári eljárás, a magánjog rendszeres kodifikácziója, a perjognak a szóbeliségre fektetése, a birói függetlenség biztositása, a telekkönyvi állapot gyors és alapos rendezése), mint a közgazdasági és közlekedési téren.

A honvédség számára müszaki csapatokat és tüzérséget követel a felirat s hogy ez intézmény hazafias és nemzeti szelleme érintetlenül fejlődjék.

A válaszfelirati javaslat befejező része a következőleg hangzik:

»Élénk örömmel és megelégedéssel tölt el bennünket fölséged ama kijelentése, hogy fölségednek a külállamokkal fennálló barátságos viszonyai most is változatlanok. De az általános béke fölötti őszinte örömünket naponkint sulyosan zavarja ama mély aggodalom, melyet a nagy államoknak már évek óta folyamatban levő példátlan fegyverkezése támaszt bennünk. Ha sikerül is a békét megóvni, mit forrón óhajtunk, felette megcsökkenti a béke áldásait a szakadatlan fegyverkezés, melynek okai általában ismeretesek. Ama magasztos tekintély, melyet fölségednek egyrészről nemzetünk rendületlen ragaszkodása, másrészről dicsőséges uralkodói erényei biztositanak, képessé teszi és följogositja fölségedet arra, hogy fölséged, támaszkodva hatalmas szövetségeseire is, az európai nyomasztó helyzet valódi okának békés uton való elháritására tegyen a külállamok uralkodóinál kezdeményező lépést. Maga a kezdeményezés, ha nyomban teljes siker nem követné is, nagy áldás lenne Európa népeire.« Következnek az aláirások.

Országgyülés.

A képviselőház ülése márcz. 9-én.

Gróf A p p o n y i Albert a képviselőház tegnapi ülésén nyujtotta be a nemzeti pártnak az ő általa készitett felirati javaslatát, egy közel másfél óráig tartó nagyszabásu beszéd kiséretében.

Apponyi beszédének közvetlen hatása az volt, hogy a többség feliratának előadója és szerzője Bokross Elek Apponyi beszéde után kijelentette, hogy a feliratnak az a kifejezése, mely szerint »a k i r á l y f e l t e t t e h o m l o k á r a S z e n t I s t v á n k o r o n á j á t«, m ó d o s i t t a t n i f o g. E gyorsan jött kijelentés, szemben a kormánypárt azon határozatával, hogy ezt a kifejezést változtatni n e m f o g j a, bizonyitja azt a hatást, s azt a forrongást, melyet Apponyi beszéde a kormánypártban keltett. Kijelentette, hogy a nemzeti párt azonos alapon áll a kormány felirati javaslatával abban, hogy az 1867-iki kiegyezést abban a szellemben akarja fenntartani, a mint az megalkottatott. De nem akarja fenntartani abban a gyakorlatban, a mint azt a kormány eddigi politikája cselekedte. A változhatatlanság tanát visszautasitotta és a kormány tetteiből mutatta ki, hogy e tant a kormánypárti álorthodoxia csak azért hirdeti, hogy tényeivel ő maga czáfolja meg. Kimutatta Apponyi, hogy az ellenzék csak a legnagyobb bizalmatlansággal lehet eltelve a jelenlegi kormánynak ugy kormányzati, mint reform-politikája iránt. Világosan szem elé állitotta, hogy miként kellett volna eljárni a kormánynak a mult évi tavasztól kezdve, ha reform-irányát komolynak és politikáját bizalomraméltónak akarja vala feltüntetni. De a kormány mindenben ellenkezőkép járt el s ugy a reform-kudarczának eltakarását, mint az országgyülés erőszakos feloszlatása s a választásoknak még erőszakosabb módon való vezetése által elárulta, hogy csak egy komoly czél lebeg előtte: a párturalomnak fenntartása. És rendkivüli jelentőséggel bir Apponyi beszédének az a része, melyben a nemzeti önállóság ébredésére mutat reá és nyilt őszinteséggel mondta szemébe a kormánynak és a többségnek, hogy immár hiábavaló minden ármány és minden erőszak, mert vagy alkalmazkodni fog a kormány és a többség a nemzet akaratához és követeléseihez, vagy a nemzet erejének ébredő szelleme el fogja seperni e kormányt és a kormánypártot minden erőszak és hatalmi eszközök daczára. És épp oly nagy jelentőségü Apponyinak az a kijelentése is, hogy ha a kormány a közjogi politikát a jövőben is ugy akarja vezetni, mint eddig, ugy ez k a t a s z t r ó f á r a f o g v e z e t n i.

Nemcsak mély, de roppant zajos hatást tettek mindezen kijelentések az egész ellenzékre, melynek minden árnyalata tüntető helyesléssel és lelkesedéssel kisérte Apponyi beszédét.

Ezek voltak főbb vonalakban Apponyi beszédének kidomborodó kijelentései. És a hatás, melyet a beszéd tett, rögtön megszerezte az ellenzéknek az első győzelmet a parlamentben; azután Bokross Elek bejelentette módositását annak a kifejezésnek, mely ellen Apponyi a maga részéről módositást jelentett be.

De volt ezenkivül még egy másik, nagyobb érdekes inczidens is. Báró Bánffy Dezső elnök éppen akkor, mikor az ellenzék minden árnyalata zajosan helyeselte Apponyit, — a helyeslés moraja és mozgalma tartósan nyilatkozott, — báró Bánffy Dezső elnöki hatalmával ráparancsolt az ellenzékre, hogy részesitse a szónokot kellő figyelemben. Az ellenzéken nagy nevetés támadt erre, miután az a zaj, mely miatt az elnök felszólalt, éppen nem volt más, mint a figyelem következtében támadt helyeslés. E nevetés azonban homéri kaczajjá változott, midőn gróf Apponyi Albert finom szatirával köszönte meg az elnöknek, hogy őt e figyelmetlenség ellen oltalomban részesiti s ugyanazt a kegyet kérte magának a jövőre is. Báró Bánffy Dezső elnök maga is mosolygott és megjegyzés nélkül hagyta az egész jelenetet, mely a mily érdekes volt, oly tanulságos is lehetett az uj elnökre nézve.

Kiemeljük még a tegnapi ülésből, hogy a ház a függetlenségi pártnak két uj szónokát ismerte meg, kik tegnap tartották szüzbeszédeiket. Egyik volt S z a c s v a y Sándor, a másik volt K o v á c s József. Mindkét uj szónokban nemcsak a függetlenségi párt, hanem a ház is érdemes erőket nyert. A kormánypártból még senki sincs szólásra feljegyezve. És a tegnapi impresszióból itélves főként azon kijelentés után, melyet Bokross előadó tett, a felirati vita aligha fog oly hosszura nyulni, mint elente sokan hitték. Ma U g r o n Gábor fogja benyujtani a 48-as párt felirati javaslatát.

Tallózás.

(Ujabb ürügy a tánczolásra. — Az igazi jótékonyság. — Dr. Király Ferencz — mint szinmüiró. — Nem teljesült jövendölés. — Debreczeni átok. — Mulatságos programmbeszédek. — A kis-kassai választás.)

A zajos farsang véget ért. Terpsichore hivei azonban távolról sem mondtak még le a táncz élvezetéről, sőt minden alkalmat megragadnak arra, hogy jól kitánczolhassák magukat.

Milyen kapóra jött most ezeknek az á r v a m e g y e i é h i n s é g! Mennyi tánczmulatságot lehet ezen ürügy alatt rendezni!

Csak jó az Isten! A ki fölruházza a mezők liljomát, a ki gondot visel a légi madárra, a ki fölhozza napját ugy a jókra, mint a gonoszokra, gondoskodik arról is, hogy a tánczolni szerető ifjaknak és lányoknak legyen alkalmuk magukat a táncz-müvészetben gyakorolni!

*

Szép erény a jótékonyság! De annak a jótékonyságnak a valóságában, mely száza-

kat és ezreket költ, hogy a jótékony czélra fillérek jussanak, nem hiszünk!

Az lenne az igazi jótékonyság, ha kimondanák, hogy nem rendezünk mulatságokat az inségesek javára, hanem azt a pénzt, a mibe a mulatság kerülne, mindet oda-adnók a jótékony czélra!

Az önző kor azonban erre a magaslatra nem bir fölemelkedni!

*

Dr. Király Ferencz orsz. gyül. képviselő ur, felbuzdulva azon a tüneményes sikeren, melyet a Zölderdei Szepi népszinmüve a debreczeni szinpadon aratott, elhatározta, hogy ő is kisérletet fog tenni a szinmü-irás terén, hátha igy kivivhatná maga számára a halhatatlanságot, mert politikai téren csak a hallhatatlanság szerepe jut neki.

Már megis állapodott az általa irandó szindarabok czimeiben s ezek a következők:

1., »Az elvhüség próbája.« (Vigjáték 3 felvonásban.)

2., A kiforditott köpönyeg.« (Népszinmü 3 felvonásban. Zenéjét szerzendi Géresi Kálmán.)

3, »A két kulacs kotyogása.« (Tragoedia 5 felvonásban, néma képletekkel s görög tüzzel. Szinhely: az »egy galambokhoz« czimzett korcsma. Idő: az 1892 évi képviselőválasztás.)

Szinházi körökben nagy érdeklődéssel várják az uj darabokat, melyeknek jövedelmét (levonva persze az uj Schakespeare-nek juttatandó irói tantiemeket) előre is az árvamegyei inségesek javára ajánlotta föl a szinigazgató ur!

*

A »Nemzet« czimü kormánypárti lap, melyet találóan neveznek »félhivatalos pisztoly«-nak, a képviselőválasztások után azt jövendölte, hogy számos pisztoly-lövés fog eldördülni az ellenzéken. (Azt értve, hogy a választások által anyagilag tönkrejutott ellenzéki képviselők agyon fogják lőni magukat.)

Milyen keserü szatyrája a sorsnak, hogy e jövendölés daczára éppen a kormánypárton dördült el az első pisztoly! A jobb sorsra érdemes ifju Csáky gróf sziven lőtte magát...

E pisztoly-durranás figyelmeztető jel a kormánypártra nézve: »Memento mori!«

*

Debreczeni átok:

Jussál inségbe és a debreczeni szinigazgató könyörületességére légy utalva!

*

A Bácskában egy kormánypárti jelölt — lutheránus vallásu sváb választók előtt — arról beszélt, hogy a kormány a parlamentet reformálni akarja. (»Die Regierung will das Parlament reformiren.") E kijelentést a lutheránus svábok arra magyarázták, hogy a kormány a képviselőket református hitre akarja áttériteni.

Tiltakoztak is ellene, azt mondván, hogy a képviselőháznak legyen legalább a fele — lutheránus...

Egy ellenzéki képviselő beszédéből pedig, midőn a nemzeti bank felállításának szükséges voltát fejtegette, azt magyarázták ki a hallgatók, hogy az illető képviselő — pénzes boltot akar fölállitani.

Ilyen mulatságosak szoktak lenni a programmbeszédek!

*

A kis-kassai képviselőválasztás, melyet farsang utólsó napjára halasztottak, egész csendben folyt le. Ury kollléga a jelöltségtől visszalépvén, a választók egyhangulag Kutasi Imre urat, városunk nagy iparosát, kiáltották ki képviselővé.

Az ujdon-sült képviselő, ki napidijait a szerkesztőivel folytatott peres ügyek költségeire ajánlotta föl, bőkezüleg megvendégelte választóit.*) Minden választójának fizetett egy zsemlét és egy fél tormás-virslit a a Kállayné néni vendéglőjében.

Csodálatos, hogy erről az óriási bankettről a lapok mind eddig nem hoztak tudósitást!

Sarló.

BELFÖLD.

A nagyszalontai mandátum A szalontai mandátum tárgyalása e hó 29-én fog megtörténni a képviselőházban. Több lap azon hire, mintha Lukács Gyula föllépne a csornai kerületben, nem felel meg a valóságnak.

A vaskapunál, mint Orsováról irják, a munkák valamennyi szakaszban ismét megkezdődtek s ugy a munkások, mint a müszaki hivatalnokok teljes számban rendeltettek állomáshelyeikre. Rupcsics György főmérnök igazgató visszatért olaszországi utjából és szintén átvette már a munkálatok vezetését.

Fiume uj kormányzója. Fiume kormányzójává gróf Batthyányi Lajos, Győrmegye és Győr város volt főispánja neveztetett ki.

A valutaánketek. Budapesten is, Bécsben is f. hó 8-án kezdték meg a szaktanácskozások müködésüket a valuta-rendezés fontos és nehéz ügyében. Mindkét ánket egyhangulag az aranyvaluta mellett nyilatkozott. Az ezüst kuránspénz meghagyása mellett volt a többség, az összegre nézve azonban nagyon eltérők a vélemények. Az államjegyek kibocsátását a többség ellenezte. A mi a refakcziát illeti, mindenki a mellett van, hogy senki se károsodjék és a többség a napi árfolyamot óhajtá alapul. A pénzegység dolgában Tisza István kivételével mindenki a kisebb pénzegység: a fél forint mellett nyilatkozott.

Zendülés a határőrvidéken. Czrepaja torontálmegyei községben tegnapelőtt reggel a határőrvidéken szokásban lévő parancs kiosztásánál mintegy ezer ember gyült össze a községházánál és megtámadták a község előljáróságát. A vasutépitésre vonatkozó községi határozatot a jegyzőkönyvből a községi jegyző, Palanacsky Gyula által kitépették és azt foszlányokra szaggatták. A főszolgabiró a csendőrség összpontositása és egy század katonaság kirendelése végett táviratilag intézkedett. — Szentmihályi főhadnagy Pancsováról husz csendőrrel rögtön kiment a községbe, a hol a nép és a csendőrség közt összeütközésre került a dolog. A csendőrség fegyverét használta; egy ember sulyosan megsebesült. A községben több házat felgyujtottak. A csendőrség tizenöt gyujtogatót elfogott.

*) Hihetetlen! Szedő.

KÜLFÖLD.

Háborus jel Romániában. Bukarestből jelentik, hogy a román hadügyminiszter budgetje tiz millióval emelkedik.

Kolera Teheránban. A »Times«-nek Teheránból jelentik, hogy Mesedből érkezett távirat szerint Heratban kitört a kolera. A járvány terjed és több eset fordult elő Kuh-Sanban, a persa-afghan határon.

Albánok és montenegróiak. Cettinje, márcz. 8. Tegnapelőtt Kolasin mellett a határon összeütközés történt albánok és montenegróiak között. Egy lakadalmas menet, melyet 40 albán kisért, a Tara-folyón épülő hid montenegrói munkásai mellett haladt el. A lakodalmas menetben szokás szerint lövöldöztek és egy golyó olyan szerencsétlenül találta az egyik montenegrói munkást, hogy ez szörnyet halt. A montenegróiak erre elkeseredve visszalövöldöztek a lakodalmas menetre és tizenkilencz albánt részint megöltek, részint megsebesitettek.

A czár köszönete. Belgrádból jelentik a Köln. Zeitung-nak, hogy a czár utasitotta Persiani odavaló orosz követet, hogy fejezze ki Sándor király előtt köszönetét amaz adományokért, melyeket Szerbia lakosai az Orosz inségesek nyomorának enyhitésére gyüjtöttek. Hozzátette az orosz követ, hogy bár oroszország elég nagy és hatalmas a nyomortól megóvni fiait, a czárt mégis mélyen meghatotta a szerbek részvéte, mert megtalálta benne ama kapcsok bensőségét, melyek a két rokonnépet egymással összefüzik.

A hadügyminiszter lemondása. A »Budapester Tagblatt« Bécsből a következő értesülést kapja: Bauer báró egészségi állapota aggodalomra egyáltalán nem ad okot. Mindazáltal Bauer gyöngének érzi magát ahhoz, hogy állása terhes feladataival megküzdjön. Csak a katonai körök óhajának engedett maradásával, de ugy ő, mint a mérvadó tényezők számot vetnek visszavonulásával. Ezzel függ össze, hogy Fejérváry báró az utóbbi hónapokban ismételten Bécsben járt, mert ő van kiszemelve Bauer utódjául. Ezért tette le a budai mandátumot és Bécsben azt hiszik, hogy a pécsit sem fogja elfogadni.

Határidő-naptár.

Márcz. 10. Dalestély az árvamegyei inségesek javára a »Bika« szállodában.
Márcz. 12. Az izraelita nő-egylet jelmez-bálja a Bika-szállodában.
Márcz. 13. Függetlenségi kör közgyülése.
Márcz. 13. Debreczeni első takarékpénztár közgyülése.
Márcz. 13. Iparos kör közgyülése.
Márcz. 13. Polgári kör közgyülése.
Márcz 14. Sajtóper.
Márcz 15. Emlékünnepély a főiskola udvarán.
Márcz. 15. A honvéd-egylet tánczvigalma a Margit-fürdőben.
Márcz. 24. Thea-estély a Margit-fürdőben.
Márcz. 28 Comenius-ünnepély a főiskolában.
Márcz. 28. Sajtóper.
April 16. Női házi-ipar és kézi munka-kiállitás megnyitása a nőegyleti árvaházban.
April 23. és 24. Lóversenyek Debreczenben.

Ujdonságok.

Árvamegye.

Az ország árvája. Elhagyatva Istentől, embertől, a természet mostoha viszonyai alatt szenvedve, a kormány sohasem törődött e vármegyével, mert lakossága szegény volt mindig és a kormány csak akkor értesült Árvamegye létezéséről, mikor az ottani lakosság adóelengedésért vagy az executiók elhalasztásaért folyamodott. Árvamegye mindig kormánypárti képviselőket választott. A szegénység nagyon lohasztja a nép politizálási kedvét és alig akad ellenzéki ember Árvában, a hol csak minden ezredik ember választó.

A képviselők nem tartják érdemesnek ezt a népet arra, hogy a törvényhozás termeiben róla megemlékezzenek. Hátat forditanak neki, mert nem tartanak haragjától és igy Árvamegye árva maradt és nincs, a ki segitene a szerencsétlen nép baján.

Az éhinség, mely most pusztit e megyében, csak egyik folyománya annak a véghetetlen közönynek, melyet intéző köreink ilyen elhagyatott vidékek iránt tanusitanak.

A nép éhezik egy része kivándorol, a másik része pedig elpusztul és ha segitség nem jön, akkor Árvamegye nem sokára sivataggá válik. A magyar nemzetnek nem szabad türnie, hogy azon a földön, melyet Szent István koronája szentté avatott, hogy itt e hazában az emberek éhen haljanak, hogy legyen olyan megyéje a hazának, hol az emberek még a mindennapi kenyeret sem képesek megszerezni maguknak. Ha a kormány közönye olyan nagy, hogy tőle segélyt nem várhatnak, akkor a társadalomnak kell hozzájárulnia az inség enyhitésére.

Árvamegyének sem a talaja, sem a klimája nem olyan, hogy kellő támogatás mellett az emberek képesek ne lennének megszerezni mindennapi kenyerüket. Van ott erdő, van mező, rét, szántóföld, csak munkaerőre van szükség, hogy a természet által nyujtott jövedelmi forrásokat kiaknázzák. De hogy ez az erő fejlesztessék, arra első sorban szükség van olyan anyagi támogatásra, mely a lakosságot munkaképessé teszi.

Ha Árvamegge népe munkaképessé lesz, akkor azonnal megszünik a nyomor és hazánknak az a földterülete, a hol most az inség pusztit, fel fog virágzani.

Kövessünk el tehát mindent az árvamegyei nép segélyezésére és ha a kormányt tétlenségéből nem volnánk képesek felrázni, intézkedjünk magunk Árvamegye megmentésére!

* **Uj rendelet a vasárnapi szünetről.** Baross kereskedelmi miniszter a vasárnapi munkaszünetről érvényben lévő rendeletet, a felmerült legtöbb kivánság és panasz figyelembe vételével, sok pontjában megváltoztatta és nehogy a kereskedelmi miniszter rendelkezéseit különböző rendeletből kelljen összekeresni, 14.837. sz. a. egészen uj, az összes kivételeket magában foglaló rendeletet bocsátott ki, ugy, hogy a régi rendelet teljesen hatályát veszi és kizárólag az uj rendelet lesz érvényben. Az uj rendelet határozmányainak mindenesetre legfontosabbja az, hogy az összes üzleteket jövőre junius és julius hónapok kivételével, minden 20.000 lakosnál nagyobb népességü városokban déli 12 óráig nyitva szabad tartani. A fodrászok délutáni 2 óráig tarthatják nyitva üzletüket; épp ugy kifejezetten meg van engedve, hogy a külömböző üzletek és gyárak,

A „DEBRECZEN" TÁRCZÁJA.

A trhan-ok.

— **Jan Neruda** genre-képe. —

Átdolgozta: **Ifj. Móricz Pál.**

(Folytatás.)

Hétfő reggel. Már ugy Komárek, mint Schneider munkában vannak. Tehát csak az egyik vasárnapot ünnepelték meg. A mérnök mogorván lépked a munkások mellett fel s alá, valaki besugta neki a szombati fizetéseknél felmerült rendetlenségeket. Ki is jelentette, hogy ezután a fizetést nem bizza másra.

A Schneider felszeme folyton a sétáló mérnökön van, ugy megvigyázza, ugy megnézi minden lépését. Végre elébe lép, s leemeli a sapkáját.

— Ha a nagyságos ur kegyeskedne nekem egy kis előleget adni — csupán egy forintot!

— Mit, előleg! Már is előleg kellene!?

Schneider hallgat.

— Hisz még csak tegnapelőtt volt a fizetési nap!

Schneider ismét hallgat.

— Ugy-e már ismét elittad — he?

Hallgatás.

— No — szólj hát — vagy talán beragadt a szád?

Schneider, e biztató szóra, csakugyan felnyitja száját, és beszél:

— Tudom is én, ugy tetszik, mintha fehérnemüt vásároltam volna.

A mérnök elfordul, már nem haragszik, sőt még mosolyog is. Idő mulva előkeresi erszényét.

— Itt van két hatos — kölcsönbe adom! Komárek te velem jössz!

A Schneider vértől erezett szemei bágyadtan tekintenek a távozók után, majd álmosan zárja le azokat, s félig öntudatlanul dadog valami szavakat:

— Csak oly rosszul ne volnék!

5.

Az olvasó a hallottak után bizonyára azt képzeli, hogy a trhan, szintén egész közönséges csavargó! Pedig — ahogy vesszük! Hogy a trhan a végtelenségig könnyelmü, az kérdést sem szenved, sőt a maga módja szerint pazarló is, és hogyha pénze volna elébb-utóbb gondnokság alá kellene helyezni — az is lehetséges! És mivel sohase volt annyi pénze, a miért mások legalább egy kicsit is megtiszteltek volna, Ő sem becsüli semmire a pénzt. Azt is tudja jól, hogy sohse lesz sok pénze, mivel már az irásban meg vagyon irva hogy: »A munkás, ki mértékletlen az ivásban, nem lesz vagyonos!« De bánja is ezt a trhan, mikor neki az ivás oly végtelenül jól esik!

De bármit mutasson is a látszat, azért a trhan nem rossz ember. Nem a Byron Kainja Ő, ki, lelkiismeretétől gyötörtetve, felkiált az egek urához: »Uram, miért oltottad belém a rosszat!« Egyszerüen ember Ő, könnyelmü és ingatag. A trhan ritkán marad egy helyt sok ideig, egy év elég, ekkor már kénytelen vagy utilapot kötni a talpára, mert az ereiben pezsgő nomád vér nem hagyja nyugodni. Vagy te kergeted el őt, vagy megszökik magától.

A trhan ritkán erőszakoskodik, s ha mégis bothoz nyult, azt csakis »testvér pajtásaiért« teszi. Nem önző, ha van valamije, azt szivesen megosztja a többiekkel. Ha valamit megigért, bizhatol szavában, az a keresztvonás, mit a hivatalos irat alá mázolt is többet ér sok ember szépen kiczikornyázott kezeirásánál, megbizhatol e keresztvonásokban!

Ritka tulajdonsága továbbá a trhan-nak, az az igazi philosophia, mely az önmegismerésben áll, s mely miatt egy valódi trhan sohasem lehet tulzó. Ha pénze van, s utja valami réven vezet át, mely negyedórányira fekszik is a korcsmától, előbb e révhez megy, hol miután lefizette a révpénzt, tér vissza csak a mulatságba. Ha egy pár czipőt igértél neki, arra kér, hogy ne add át előbb neki, mig »a hó le nem esett«, a mikor is már nem adhat tul rajta. Röviden: inkább vad ember, mint gaz csöcselék a trhan. Hogy a vad hus kissé szagos, az nem hibája, hisz az adja a vad husnak azt a bizonyos eredeti, pikáns izt, melyért sokak előtt olyan kedvelt. E nélkül értéktelen tárgy volna az!

Következésképpen a trhan is a maga vadsága, eredetisége nélkül nem volna az a trhan, a kiben mi gyönyörködünk, s a kin mi oly jól mulatunk stb.

A mérnök szereti a trhan-t próbára tenni. És mint láthattuk, most éppen Komárekre esett a sor.

A mérnök szobájában ül, megette fülel a titkárja, s előtte áll Komárek, ki igen szórakozott.

— Ezt a Schneider-t, szólal meg végre a mérnök, maholnap nem lehet semmire sem használni. És te Komárek — nos még reménykedek. Te még elég okos ember vagy arra, hogy belássad, hogy olyan életmód mellett, mint a milyent ti folytattok, tönkre kell menni, igen nyomorultul elpusztultok! A garast nem becsülitek meg, egy nap tul adtok mindenen, aztán két hétig éheztek, fáztok, csoda, hogy még — ily életmód mellett — a sirba nem jutottatok! Azt magad is beláthatod Komárek, hogy az ilyen viseletü embereknek sokáig nem vehetem hasznát, s az ilyen embereket előbb-utóbb pokolba kell kergetnem! Azt ugyan nem kivánom, hogy kapzsik legyetek, de azért azt meg ismét nem szenvedhetem el, hogy a pénzt zsebetekből mindjárt szétdobáljátok! Mert a ki nem akar örökös szolga lenni, az üres zsákkal ne induljon el a világnak. A pénzre ugyan szükségünk van, de azért ne legyünk a pénz szolgái.... Azt hiszem, hogy neked, ki bejártad a félvilágot, s ismered az életet, nem szükséges fejtegetnem, mily fontos az a pénz, pénz nélkül még egészség sincs! Még maga az ördög is megbecsüli a pénzt, mert Ő is pénzen vásárolja a lelkeket! Nekem most éppen egy rendes emberre volna szükségem — mindjárt te reád gondoltam! Ha vagy négy hétig megbecsülnéd magadat, akkor isten ugyse megtennélek felügyelőnek! Szólj, inyed szerint volna ez?

— Na hogy igen, szólott Komárek, ki a földre sütött szemeit vidoran emelte fel.

— Azt már én is elhiszem! Hanem mindenekelőtt rendbe kellene magadat hoznod! Mert az Istenért ilyen állapotban nagyon furcsa felügyelő volnál! Most mindjárt át kell öltözködnöd — ily rongyokban ne lássalak többé! Nadrágot, inget, itt van, mindjárt adok neked! Söt van itt még egy katona-köpönyeg is — ennek is hasznát veheted! Nesze, itt van husz .... nem harmincz forint, szivesen előlegezem! Lásd Komárek, mennyire megbizok benned! Aztán délre vissza is jöhetsz. Most menj, és gondold meg, hogy felügyelő leszel!

Komárek minden szó nélkül nyalábolta össze a ruhákat, markolta fel a pénzt, s rohant ki a — szabadba. Lábai szinte reszkettek az örömtől! Ily hirtelen átváltozás! Délre már kész lesz az uj ruha, és négy hét mulva felügyelő!.. Schneiderrel — de nem, mégse tudat vele semmit! Vagy mégis lelkére beszél, hisz Schneiderből is lehet még valami, ha akaratja lesz hozzá, természetesen olyan erős akaratja, mint Komáreknek!

(Folyt köv.)

valamint ipari intézetek irodáiban 12 óráig szabad ezentul dolgozni. A dohánytőzsdéknek világosan megvan engedve, hogy egész vasárnapon át eladjanak gyufát, szivarka-papirost, pipát, pipaszárat és egyszerü fa- és papirszopókát. Az uj rendelet határozmányai már f. évi márczius 20-ikán hatályba lépnek.

* **A függetlenségi kör** évi rendes közgyülése f. hó 13-án, azaz jövő vasárnap d. e. 10 órakor tartatik meg saját helyiségében. — Tisztelettel fölkérem a kör tagjait, hogy a közgyülésre minél nagyobb számmal sziveskedjenek megjelenni. B. Nagy János, a függetlenségi kör elnöke.

* **Márczius 15.** A debreczeni kereskedő ifjak önképző egyesülete f. hó 15-ikén ünnepélyt rendez. Az estélyen Dr Szántó Sámuel a ker. akadémia képzett fiatal tanára olvas fel, s az est további programját a dalárda hazafias énekei, s alkalmi szavalatok fogják kiegészíteni. Hihető, hogy ez ünnepély, mint a ker ifjak minden ünnepélye, jól fog sikerülni, s a jelen ünnepélyre is diszes közönség gyül össze.

* **A debr. orvos-gyógyszerész-egylet** f. 1892. évi márcz. hó 12. napján d. u. 5 órakor az egylet helyiségében havi ülést tart, melynek tárgyai olvashatatlan kézirásban küldettek be hozzánk.

* **Piknik.** Kedélyes, családias mulatság volt tegnap este a »Bika« èttermében. Alig néhány család volt együtt, de a mulatság mégis reggeli két óráig tartott. A »Magyari« testvérek kellemes zenéje mellett vigan teltek, repültek az órák, volt táncz, kedélyes tere-fere. Senki sem unatkozott, mindenki jól mulatott papák, mamák, kedves fiatal menyecskék, lányok, de még milyen szép lányok, s vigkedélyü fiatal emberek egyaránt, kik ily szép tánczosnők mellett reggelig sem faradtak volna bele a tüzes, magyar tánczba. A jól sikerült társas összejövetel főfő rendezője dr. Falussy Árpád volt. A »pikniken«, melyre a Rázsó alispán, Simonffy alezredes, Vecsey Imre s Nánássy Miklós urak családjai, és még sok-sok fiatal ember gyültek össze, ki nem küldött tudósitónk besugása szerint a következő lanyok voltak jelen: Simonffy Vilma, Rázsó Mariska, Marschalkó Erzsike kisasszonyok stb.

* **Hazafias ünnepély.** A hajdu-nánási dalarda Rákosi Viktor hirneves irónk, továbbá Kövendi Dénes és Hegyi József urak közremüködésével a Bocskay-szoboralap javára folyó évi márczius hó 15-én Fejes János nagytermében hazafias emlékünnepélyt rendez. Müsorozat: 1. Kossuth-induló (Merty N.) Előadja a dalárda. 2. 1848. márcz. 15. Szavalja Kövendi Dénes ur. 3. Népdal-egyveleg. (Hoffer K.) Előadja a dalárda. 4. Felolvasás. Tartja Rákosi Viktor ur. 5. Vadászok gyönyöre. Előadja a dalárda. 6. Márczius 15. Szavalja Hegyi József ur. 7. Régi magyar bordal. (Káldy Gyula.) Előadja a dalárda. Helyárak: I—II. sorszék 1 frt. III—IV. sorszék 80 kr, számozott hely 60 kr, állóhely 30 kr, tanulójegy 15 kr. Jegyek válthatók az előadás napján a pénztárnál. Kezdete fel 8 órakor pontban. Az emlékünnepélyt zártkörü tánczmulatság követi, melyben csak a külön meghivottak vehetnek részt. Vidékiek részére azonban e müsorozat a tánczmulatságba is meghivóul szolgál.

* **Világitás.** — A városi légszeszgyár igazgatósága a következő tételek alatt adja a város mult, február havi légszesz fogyasztásának költségvetését; kiadott a város világitásra összesen 1660 frt 80 krt. Ez összeg a következőképpen oszlik meg: utczai világitásért 1318 frt 72., termek, irodák, folyosók világitásáért 277 frt 02 kr., börtön folyosók 39 frt 78 kr., könyv nyomda 25 frt 38.

* **Bolla Kálmán** tábornok urról azt a hirt olvastuk, hogy Szegedre fog áthelyeztetni. Ha e hir valónak bizonyul, bizonyára fájlalni fogja azt a debreczeni közönség, melynek osztatlan szeretetét a lovagias tábornok ur rövid idő alatt megnyerte.

* **Simli Mariska** a budapesti bölcsészeti fakultas jeles hallgatója, tanár jelölt, ki Oxfordba készül egyetemi tanulmányainak kibővitésére, városunkba érkezett, — ajánljuk őt a müvelt közönség figyelmébe. Különben Simli Mariskáról lapunk legközelebbi számában egyik munkatársunk részletesebben fog megemlékezni.

* **Dalestély.** A debreczeni »Munkás Dalegylet« 1892. évi márczius hó 19-én, szombaton, a »Margit« fürdő disztermében zászlóalapja javára Zsiga Józsi zenekara közremüködésével, tánczczal egybekötött dalestélyt rendez Boros Lajos egyleti karnagy vezetése mellett a következő müsorral: 1. Dalünnepen Therntől, 2. Deres a fü Goll Jánostól, 3. A bárd Silchertől. 4. A kanyargó Lányitól. 5. Tihanyi Echó, férfi négyesre átirta Boros L. Belépti-dij személyenként 50 kr. Egyleti, alapitó és pártoló tagok szabadjegyeiket használhatják. A szabadjegy 2 személyre érvényes. Felülfizetések köszönettel vétetnek s hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek előre válthatók: Zech József urnál a »Rózsa-bokorhoz« czimzett vendéglőben (Kis-uj-utcza) Kovács József szabó üzletében (Teleki-utcza) a müködő tagoknál és este a pénztárnál. Alapitó és pártoló tagsági aláirást a pénztár a dalestélyen elfogad. Az aláirottak pedig ugyanott nyugtáikat átvehetik. Kezdete este 8 órakor.

* **Adományok ingyenes szállitása.** A m. kir. államvasutak igazgatóságától kapott értesülés szerint Baross Gábor kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy az árvamegyei inségeseknek szánt élelmi szerek és könyör adományok a m. kir. államvasutak összes vonalain ingyen szállittassanak és a kassa-oderbergi vasutak igazgatósága ennélfogva táviratilag utasiotta állomásait, hogy az emlitett küldemények dijmentesen továbbitassanak az esetre, ha azok a vármegye inségügyi választmányának czime alatt kerülnek feladásra, avagy azoknak a szóban levő czélra való rendeltetésük egyáltalán megfelelően igazoltatik.

Irodalom és müvészet.

Álarcz nélkül. Senki nem lép nagyobb, majesztózusabb öntudattal az emberiség elé, mint a fiatal iró, — aki első könyvét mutatja föl a világnak. Császárok és pápák tanulhatnak tőle önérzetességet. A világ legragyogóbb koronája nem teszi az embert igényteljesebbé, mint ez az első könyv. Az ifjuság illuziója ebben az első könyvben jut a tetőpontra. Ki ne hinné, mikor első munkáját bocsájtja villágá, hogy a nap megállt e pillanatban s az emberiség sziv verése fönnakadt, — mikor az a tenger kincs, a mit a könyv magába rejt, napvilágra bukkant .... Légy bár a világnak legnagyobb irója, olyan nagynak soha' sem érzed magad, mint mikor az első könyvedet kiadtad! Mert nem az a kérdés, lesz-e a könyvnek sikere, hanem, hogy mit tartasz te afelől? ... Körülbelől annyit, mint a a jó Isten a világ felől, mikor a teremtés hetedik napján megpihent s kellő távolból végignézve munkáját — látta, hogy a dolog fölségesen ütött ki. Könyvet lehet sokat, s különböző szerencsével irni, de szüz illusióval csak egyet; az elsőt. Innen az a végtelen önérzet amelyivel ez első könyvet a világnak odaprezentáljuk. Ennélfogva merőben szokatlan tünemény az az én fiatal iró barátom, aki első könyvét készülvén kiadni — ahelyett, hogy a szokásos módon kábitó önézetességgel lépne föl, szerényen kéri egy vénebb iró karját s azt kivánja, hogy én vezessem a közönség elé. Szivesen teszem ezt Sas Ede irótársammal, mert bizonyos vagyok felőle, hogy az a közönség, amely eddig őt még nem ismerte, könyve után épp ugy fogja becsülni, mint az, amelyet munkáival már megnyert magának. Az első könyv az iró keresztelője. Az irói egyéniség ezzel az első könyvvel lesz bevezetve az irodalmi nagy matrikulába. Örömömre szolgál, hogy Sas Edének ez irodalmi keresztelőjén a keresztapa én lehetek. Tudom bizonyosan, hogy kedvem fog telni nekem is, kedve fog telni másnak is ő benne. Könyve itt készül előttem. Látom öt, amint termékeny ifju szelleme friss kedvvel müködik. Lap lap után telik meg, hangulatos, szines, hol meg drámai képekkel. Bámulom, hogy ez a fiatal ember, aki még csak alig nézett szét a világban: már is mennyit látott, mily sokat megjegyzett s mily öntudatossággal reprodukál! Az ismertetés nem előzheti meg a könyvet, ezért nem irok róla többet. Csak annyit, hogy egy eleven, izgékony, forrásban levő ifju, impresszionista lélek kinyomata lesz a mü, a miben a kritika találni fog sok olyat, amit méltányolhat, olyat is, amibe kedvére belekötheti. A könyv czime: »Álarcz nélkül.« A firma már jelzi, hogy ifju irótársam az élet reális igazságai felé van törekvőben. A jól választott kiindulási pontról bizonyára eljut oda, ahová ösztöne, ambicziója és tehetsége viszi. Megjelenő könyvét ajánlom a közönség figyelmébe.

Iványi Ödön.

*

A könyv, Iványi Ödön előszavával, 8—10 ivnyi terjedelemmel Lang József kiadásában igen diszes kiállitásban jelenik meg április hó elején. Ára 1 forint. Fölkérem azokat, kik szerény munkám iránt erdeklődnek, hogy az előfizetési pénzeket Lang József kiadó hivatalába, vagy nevemre küldeni kegyeskdjenek. Szives gyüjtöknek 10 példány után egy tiszteletpéldánynyal szolgálok.

Nagyvárad, 1892 febr. 20. **Sass Ede.**

TÖRVÉNYSZÉK

Királyi kegyelem. Szegedről irják hogy dr. Pásztély Jenő, a ki a sógorával vivott halálos kimenetelü párbaj miatt két évi államfogházra volt itélve, királyi kegyelmet kapott s elhagyta a szegedi államfogházat, hol egy évet töltött.

Szinház.

Párisi szinházak jövedelme. A párisi szinházak és látványok a mult esztendőben összesen 23,599,000 frank nyers bevételt mutattak ki. Ebből az operára 3.068,000 frank, a Comédie Française 1.978,000, az Opera-Comiquera 1.763,000, az Odéonra 642,000, a Gymnasera 856,000, a Vaudevillera 765,000, a Variétésre 1.134,000, a Palais-Royalra 853,000, a Gaitére 805,000, Cháteletre 847,566, a Bouffes-Parisiennesre 1.130,000, Folies-Bergeresre 721,000 frank esik. A látványosságok közt a nagy hippodromnak 1.582,000 frank volt a bevétele.

Pánik egy szinházban. A lillei szinházban szerdan este a »Próféta« előadása alkalmával tüzlárma keletkezett. Az ennek folytán előállt iszonyu tolongásban három kóristáné és több néző sulyosan megsérült.

Különfélék.

Elhunyt kir. főügyész. Párvy Iván kassai kir. főügyész meghalt. Párvy Iván kriminalista neve és tekintélye még abból az időből datálódik, mikor mint a budai Fortuna erélyes fiatal birája, kiméletlen logikával és kiváló szakismerettel müködött vizsgálatnál és tárgyalásnál egyaránt. A szakirodalomban megjelent czikkei is figyelmet keltettek. A budapesti kir. törvényszéktől a még egységes táblához nevezték ki, honnan a kir. kuriához rendelték kisegitő birónak. A kir. táblák szétosztásakor Szilágyi Dezső igazságügyminiszter a munkabirásáról és erélyességéről ismert birót nevezte ki kassai kir. főügyészszé, hol haláláig müködött. Az erőteljes testalkatu férfiu halála bizonyára széles körökben fog megdöbbenést kelteni, és bár már egy idő óta betegeskedett, a hozzá közelállók azt remélték, hogy erős szervezete leküzdi a kórt. A sors könyvében másképp volt megirva és most neje és három kiskoru gyermeke siratja elvesztét. Halála a jogászvilág körében sok helyütt fog mély részvétet kelteni.

Párbajozó királyi ügyész. Feltünést keltő, szomoru végü párbaj történt Liptómegyében. Kubinyi Lajos dr., a rózsahegyi kir. ügyész vivott párbajt bendini és ribárpolai Kheberich Frigyes megyei lévéltárnokkal. Mint segédek szerepeltek Kubinyi részéről: Steiner Manó dr. liptószentmiklósi polgármester és Stern József dr., a liptói társaság egyik legismertebb alakja; Kheberich segédei voltak: Platthy Gáspár megyei főjegyző és Rónay János. — A segédek szigoru feltételekben állapodtak meg. Pisztolypárbaj 15 lépésnyi távolságból, háromszoros golyóváltással, ha egyik fél sem talál, a párbaj folytatandó karddal, ismét legszigorubb feltételek mellett: kardpárbaj bandage nélkül, szurással, teljes harczképtelenségig. Ilyen hallatlan feltételek mellett történt meg a párbaj. A felek előbb háromszor lőttek egymásra, azonban egyik sem talált. Azután karddal folytatták az élet-halálharczot. A kardpárbajban Kheberich kapott egy veszedelmes szurást a hasába, ugy, hogy azonnal összerogyott. Eszméletlen állapotban vitték el, s most élet és halál — közt van. Felgyógyulásához vajmi kevés a remény. — A párbajra választási összekoczczanások adtak okot. Az ügyész a kormánypárt egyik főembere volt, Kheberich pedig a nemzeti párt hive. — A véres párbaj nagy feltünést keltett.

A ki magamagának az anyósa. A fiumei Bilancia czimü olasz lapban olvassuk a következő ritka történetet: Abbazia babérfái között, a Hôtel Stephanie-ben, néhány hét óta egy K.-né nevü szegedi urnő mulatott leányával. A mama alig 35 éves asszony, szeme csupa tüz, termete junói; a leány 17 esztendős festő rózsabimbó. A mama csak néhány hét előtt jutott özvegységre, a leány pedig egy nyalka gyerek menyasszonya. Ez a fiu mult szombaton szintén Abbaziába érkezett s beszállt a fogadóba, hol arája és jövendőbeli anyósa lakott. Hushagyókedden K.-né leánya egy ismerős családdal Fiumába ment, nézni a karnevál mulatságait és résztvenni a coriandoli-dobálásban. Este hét óra felé visszatért Abbaziába. De mily nagy lett elképpedése, mikor a szobába lépve, nem találta ott a mamát, hanem csak a mama egy levelét az asztalon. A szép leány izgatottan szakitotta fel a boritékot és mohón olvasta el a levelet. Szivtépő dolog volt benne A mama megirta kedves gyermekének, hogy ő a vőlegénynyel Francziaországba utazott, a hol nemsokára meg is tartják az esküvőt. »Különben édesem«, igy végződött a levél, »ne busulj és légy mindig becsületes.« A szerencsétleny leány a haját tépte kétségbeesésében és ki akart ugrani az ablakon. Az emlitett ismerős család aztán pártját fogta és csütörtökön hazaszállitotta Szegedre.

Öngyilkos mert — »Untauglich«. Nagyon sokszor volt már arra eset, hogy valaki öngyilkosságot követett el, a mért besorozták. A katonai körök ellenben bizonyára büszkén fognak rámutatni arra az esetre, a mely Dunafehérváron történt. Ugyanis Bodor János, a város legnyalkább parasztlegénye azért végezte ki magát, mert nem vált be hatonának! Tudj' Isten micsoda testi fogyatkozást fedezhettek fel a szép termetére és arczára hiu legényben, hogy »Untauglich«-nak kellett nyilvánitani. Bármi legyen az ok, a fiu hiusága halálos sebet kapott s bánatában felakasztotta magát. Nem viselhette talán el, hogy a mikor ő Dunaföldváron marad, akkor is azt énekelhessék a földvári lányok, hogy:

Verd meg Isten a gőzkocsi kerekét,
Mert elvitte a legények elejét!

Mindenesetre ritkaság monarchiánkban, hogy valakit a katonáskodás utáni reménytelen szerelem hajt öngyilkosságba!

Megszöktetett mágnás kisasszony. A budapesti társas köröket egy igen pikáns esemény tartja izgalomban. — Egy előkelő, történiai nevü mágnás leánya — szombatról vasárnapra virradó éjjel megszökött hazulról. A szép szökevényt, a ki nem egyedül szökött, eddig eredmény nélkül nyomozzák.

Ábrahám és Sára. Bosnyákország Sanskinost kerületének egyik községében ismétlődött a bibliai csodás eset. Ristónak hivják a 80 éves aggastyánt, a kinek élete alkonyát felviditotta edes kedves felesége, a ki gyönyörüséges fiugyermekkel ajándékozta meg a férjét. A Ristó felesége, igaz még nincs 80 éves, csak 79 mult az őszön. A férjével 60 évig élt boldog, de áldatlan házasságban. Az öreg Ristó ugy megörült az isten áldásának, hogy hét országra szóló keresztelőt csapott. Az uj szülöttet, a ki ép, egészséges, Jovan névre keresztelték.

A közönség rovata.

Nyilatkozat.

Alulirottak szemben a »Debreczen« czimü lap tegnapelőtt megjelent számában foglalt s bizonyára nem a szerkesztőség tagjaitól eredő Ö. T. ujdonság azon rosszakaratu és czélzatos feltevésével, hogy mi a debreczeni önkéntes tüzoltó egyletbe **csak** azért akarnánk belépni, hogy a legközelebbi közgyülésen szavazhassunk; szemben azon mindnyájunkra nézve sértő kitétellel, hogy beugratottak vagyunk, határozottan kijelentjük ugy a magunk, mint beugratottaknak czimzett társaink nevében, hogy nekünk az egyletbe való belépéssel csakugyan nincs más czélunk, mint az egylet valódi érdekeinek szolgálni. Avagy a kőmives és ács emberek közt — ha ugyan találnak ilyet közöttünk — nincs olyan, kinek saját meggyőződése lehetne? Bizonyára nem tanulunk önállóságot a konkoly hintőktől. Pálczát törni 80 ember fölött, kiknek jóhirneve eddig nem szenvedett csorbát, még az a párt sincsen jogositva, melynek értekezletén Publik Ernő elnökölt. A jövő fogja megmutatni, menynyiben igaz az Ö. T. ujdonság; a jövőbe pedig sem Publik ur, sem az értekezlet pártos tagjai, csak a próféta láthatott. A próféták közül pedig utolsó Malakiás vala.

Debreczen, 1892. márczius 9.

Pótor Elemér 3. th., Bugyi János 4. th., Keresztessy Károly 2. th., Ujlaky Béla 3. th., Diószegi Mihály 3. th., Csutoros Albert 3. th., Makai Elek 3. th., Tóth László 3. th., Nádudvary Jenő 1. jh., Sipos Károly 1. th., Kovács Sándor 2. th., Gáspár László 2. th., Korpády Zoltán 1. jh., Freystadtl Sándor 8. o., Jedlovszky József 7. o., Hajdu János 7. o., Czelder Zoltán 7. o., Kajtor György 7. o., Bagoly Béla 7. o. Szabó János 3. th., Könyves Tóth Sándor h, vásárfelügyelő, Király Béla, Paulay Viktor 2. th.

*

E felszólalást azon megjegyzéssel közöljük, hogy az inkriminált ujdonság az aláiró urakat és társaikat egyáltalában nem érintette.

Szerk.

Néhány szó a borról.

Felhasználható a hamisitás felismerésére a borkő tartalom s a bor hamujának meghatározása. Ezek azonban bonyolodottabb eljárást igényelnek. A borkősav tartalom rendesen 0.5—1%; a bor hamuja pedig 100 kcm.-ben 0.1—0 25 gram. 0.1 gram csakis alkohol és czukor szegény bornál fordul elő, ugy, hogy ha ennél is kevesebb hamut kapunk, a vizezés bizonyos.

Rendesnél több a hamu, ha a bor gypszezve van. Ezen manipuláczió némely vidéken nagyon is gyakori, mert az ily bornak szebb szine van, gyorsabban erjed, tartósabb is, de vissza marad benne a szénsavas kálium, mi a gyomrot igen megszokta viselni.

A bor czukrozása finom aszu borok utánzása czéljából történik és pedig leginkább az olcsó burgonya czukorral. Az ilyen bor többnyire már az izéről is felismerhető. Fontosabb a czukrozás azon módja, ha a savanyu mustot vizzel higitják es czukrozzák. Ily bor savban, kivonatban, hamuban szegényebb, de alkoholban dusabb az eredetinél, mert a czukor nagy része elerjedvén, alkohol képződik. Máskor csak a törkölyhöz adnak vizet és czukrot. Alkoholban ez is dus, mig más alkatrészeiben szegény.

Az eképen előállitott bor az egészségre nem ártalmas s csakis a csalás miatt itélendő el.

Salicyl savat adnak a borhoz, hogy conserváltassék, főleg ha kevés alkoholt tartalmaz. Egy liter bor erjedését már 0.1 gram salicyl is meggátolja bizonyos ideig s ekkor nem is ártalmas. Sokszor azonban 3—4 gramot is adnak egy literhez, az ilyen már nem közönbös főleg gyermekeknél és vesebajosoknál. Ha ily borhoz vaschloridot adunk, ibolya szineződés áll be. A bor kénezése (einschlag) eszközöltetik gyenge boroknál, mikoris az kénsavat tartalmaz, mi az erjesztő gombákat megöli s igy jobban eltartható. Az ilyen bor felismerése semmi nehézségekbe nem ütközik s hatását kiki önmagán észlelhette.

Szokták a bor festeni is. Fehér bornak pár csepp égetett czukor a legszebb szint adja. Ez sokszor a szagáról felismerhető, de sokkal inkább, ha tojás fehérjét adunk hozzá, mire a természetes bor elfehéredik, mig a festett bor szinét megtarja.

Fontosabb a fehérbornak veresre festése. Erre a czélra használnak málya virágot, gyalogbodzát, mindenféle sötét bogyók kivonatát és fukszint.

Egészségi szempontból e szinanyagok ellen alig lehet kifogásunk, legfeljebb azt mondhatjuk, hogy azok, kik a veresbort, mint orvosságot iszszák: csalódnak.

A fukszin hatására vonatkozólag eltérők a vélemények. A vegyészek azt állitják, hogy a tiszta fukszin akár heteken át gram számra szedve is közömbös, mig mások az olyan bort is elvetendőnek tartják, melyben a fukszinnak csak nyoma is van. Ez abból magyarázható, hogy régen a fukszin arsensavat tartalmazott, de akkor is oly kevés volt, hogy alig vehető számitásba.

A festő anyagok kimutatására sok mód van, de a fukszint kivéve, a többit alig lehet felismerni. Igy ha a vizsgált borhoz adunk tö-

mény eczetsavat vagy ólomféleget: akkor a bor minden anyaga kicsapódik; a tiszta bor hamuszürke, a mályvával, vagy bogyóval festett, kékes zöld, a fukszin tartalma pedig rózsaszinü lesz. Maró mészre cseppentve a tiszta bor a mészen sárgás zöld, a mályvás és bogyós kék, mig a fukszinos piros foltot hagy hátra. E reactiók azonban csakis akkor állanak be, ha fehérbor van pirosra festve, mig ha vörös van még vörösebbre festve akkor cserben hagynak s csak az iz ad némivilágositást.

Törvényeink értelmében a bornak fukszinnal való festése szigoruan tiltatik, nem annyira egészségtani, mint inkább kereskedelmi szempontból. Ennek vizsgálati módját Dr. Vartha tanácsa alapján a miniszterium adta ki, melyek azonban igen bonyolodottak s végrehajtására szakképzettség kivántatik, miért is azok ide iktatását mellőzöm, helyette azonban felemlitek egy eléggé megbizható s könnyen eszközölhető népies módozatot. A vizsgálandó borba ugyanis belehelyezünk egy darab stearin (mili) gyertyát s ázni hagyjuk mintegy kéthárom óra hosszáig. Kivévén, hideg vizben leöblitjük, megszáritjuk (de nem törülés által) s ha a gyertya fehér marad, fukszinozva van, még pedig arányban a rózsaszin gyengébb, vagy kifejezettebb voltával.

Szerkesztői üzenet.

H. Nánásra. Nem tudjuk elolvasni az aláirást, de ha el is tudnók olvas i, nem közölhetnők e levelet, mert a családi perpatvarok s váló-pörök nem arra valók, hogy hirlapi uton szellőztessenek!

»Franczia hadak Magyarországon«. Nincs igaza, mert a három napig tartott győri csatában a fölkelő magyar nemesség vitézül küzdött s történeti hamisitás az, hogy a magyar nemesség gyáván megfutott volna a franciák elől. E hamisitást osztrák részről kezdeményezték és terjesztették, mert szálka volt szemükben a nemesi felkelő sereg, mely pedig Mária Terézia trónját megmentette!

»Érted epedek.« Mi nem epedünk az ön verseiért!

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna.**
Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő, és **Dr. Bakonyi Samu** főmunkatárs.
(Szerkesztőség és kiadóhivatal, — hova **mindenféle közlemény küldendő**, nagy-uj-utcza 1702 sz.)

Urak

(68.) 5—26.

kik nemi gyengeségben szenvednek, hozassák meg a Volta tanár által szerkesztett, minden államban szabadalmazott, önhasználatra alkalmas „**Refector**" nevü galv. elekt. készülékről szóló illusztrált röpiratot. A testen való ártalmatlan hordásáért felelősség vállaltatik. A legtöbb orvos által kipróbálva, ajánlva és rendelve van. — A zsebben kényelmesen hordható röpirat ingyen küldetik (boritékban 10 kros bélyeggel) **Theo Biermanns** elektrotechnikus által, Bécs, I. Schulerstrasse 18.

Uj posztó raktár!

Tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy az egész országban oly nagy hirnévnek örvendő

Brassói posztókból

a közelgő tavaszi idényre nagy választéku raktárt rendeztünk be s azokat a valódi tiszta gyapju minőségben **igen olcsón árusitjuk el**

SZABÓ LAJOS FIAI

DEBRECZEN, RÓZSATÉR.

Mintákkal kivánatra készséggel szolgálunk.

(8.) 50.—

738 tk.
1892.

Ujabb árverési hirdetményi kivonat.

A szoboszlói kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Neuman Sámuel végrehajtatónak, Tóth Sámuel mint kiskoru Sz. Kiss Juliánna gyámja elleni 24 frt. és jár. iránti végrehajtási ügyében, az ujabb árverést, a szoboszlói 1946 sz. tjkvben A I 1. alatt foglalt 2063 h. számu 571 sorszámu ház és udvarra 359 frt. 05 krban megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy ezen most megjelölt ingatlan az **1892. év április 12-ik napján d. e. 9 órakor** a szoboszlói kir. járásbiróság árverési termében, nyilvános árverésen, — de a megállapitott kikiáltási áron alól nem — eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes érték papirban kiküldött kezéhez letenni.

H.-Szoboszló, 1892. márczius 5.

Lengyel
kir. jbiró.

(101.) 1—1.

Uj temetkezési intézet!

DANKÓ MIHÁLY

jól berendezett

temetkezési intézete

DEBRECZENBEN,

Czegléd-utcza 2155. szám alatt, a gyógyszertárral szemben.

Becses tudomására hozom, miszerint: a nagyérdemű közönség elismerő bizalmánál fogva üzletemet fokozatosan oda fejlesztettem, hogy a temetkezéshez megkivántató

érez, fa és mindennemü

behuzott, egyszerü és diszes koporsók,

halotti kellékek, gyászkocsik, legszebb kivitelben,

a gyászoló felek igényeihez mért

tisztességes olcsó árért

szolgáltatnak ki. Főtörekvésem leend ez után is a szolid verseny betartása mellett a szigoru pontosság és figyelem.

Elvállalok mindennemü temetések rendezését, helyben, mint vidéken. — Hullaszállitást minden irányban.

Érez, mű, és élővirág koszoruk előállitását szalag felirással — vagy a nélkül — a kor kivánalmaihoz mért olcsó árért.

Kérve a n. é. közönség pártfogó támogatását, hogy a szomorodott felek igényeit továbbra is méltányosan elégithessem ki.

Debreczen, 1892.

Kiváló tisztelettel:
DANKO MIHÁLY.

(7.) 6.

Rickl József Zelmos

DEBRECZENBEN,

Ajánl

petroleumot

(tiszta nem gyulékony)

liter számra . 16, 18 és 20 kr,
császárolajat . . . . . 26 „
király olajat. . . . . 30 „

továbbá:

MAGYAR- és FRANCZIA-COGNACOT,

Cuba-, Jamaica- és Ananás-rumot,

Pecco, Mandarin, Császár, melang Souchong

TEÁT, (3.) —11.

TEA-SÜTEMÉNYEKET,

déli gyümölcsöt,

leg finomabb czukrot, kávét, csokoládét

és minden füszerszámba tartozó árukat

a legjutányosabb napi áron.

„DEBRECZEN" NYOMDA-RÉSZV. TÁRSASÁG

NYOMDÁJA

(Nagy-uj-utcza 1702. számu Konrád-házban.)

teljes uj berendezéssel,

elvállal **mindennemü nyomtatványokat**, u. m. **folyóiratok, számlák, körlevelek, gyászjelentések, báli- és lakadalmi meghivókat és tánczrendeket,**

kereskedelmi-, ügyvédi- és községi nyomtatványokat

a legizlésesebb kivitelben és jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések **Erdélyi István** nyomdai müvezető nevére czimezendők.

Uj vállalatunkat, hol északkeleti Magyarország legrégibb és legelterjedtebb politikai napilapja a

„DEBRECZEN",

a szintén elterjedt **„DEBRECZENI HIRADÓ"** és a **„JOGI HETILAP"** is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szives pártfogásába.

Hirdetések a „Debreczen" cz. lapban a legjutányosabb árakon eszközöltetnek.

Birósági nyomtatványok készletben vannak.

Nyomatott a »Debreczen«-nyomda részvénytársaságnál.